

OKRUGLI STOL: IZAZOVI ISTRAŽIVANJA POVIJESTI MULTIKULTURALNIH SREDINA

Angela ILIĆ
Institut za njemačku kulturu
i povijesti Jugoistočne Europe
na Sveučilištu Ludwig-Maximilian
u Münchenu (IKGS)
Halskestraße 15, D-81379 München
E-mail: ilic@ikgs.de

U okviru međunarodnoga znanstvenog skupa *Kako pisati povijest multikulturalnih regija jugoistočne Europe* 3. listopada 2019. održao se u Državnom arhivu u Pazinu dvojezični okrugli stol na temu *Izazovi istraživanja povijesti multikulturalnih sredina / The Challenges of Researching the History of Multicultural Regions*. Sudjelovali su dr. sc. Georg Grote, viši istraživač pri Institutu EURAC Research u Bolzanu, doc. dr. sc. Maurizio Levak s Katedre za srednjovjekovnu povijest Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli i ujedno glavni i odgovorni urednik godišnjaka *Histria* Istarskoga povijesnog društva, kao i dr. sc. Ivan Jeličić, suradnik na istraživačkom projektu *Nepostrans* i vanjski suradnik Odsjeka za povijest na Sveučilištu u Rijeci. Dr. sc. Angela Ilić (IKGS München) moderirala je diskusiju.

Cilj je diskusije bio razmjena iskustava i informacija u svezi sa znanstvenim istraživanjem u multikulturalnim sredinama s gledišta znanstvenika, ali govorilo se i o najčešćim izazovima s kojima se znanstvenici suočavaju.

Među glavnim se temama nalazila problematika različitih, a ponekad i suprotnih interpretacija povijesnih činjenica unutar multikulturalnih i višejezičnih regija, koje – kao Georg Grote – ponekad predstavljaju točne činjenice, ali ne (cjelovitu) istinu. Kao primjerom koristio se vrlo različitim, ali do danas dominantnim interpretacijama oko pobuna secesionista u Južnom Tirolu iz 1961. godine s njemačkoga govornoga područja.

Među daljnjim izazovima oko oficijalnih historiografija nalaze se primjeri »brisanja« iz povijesti određenih događaja ili osoba iz ideoloških ili nacionalističkih razloga. Ivan Jeličić to je objasnio na primjeru imena riječkoga socijalista Samuelea Mayländera koji je u historiografiji kasnije izbrisan s liste utemeljitelja Književnoga kluba (*Circolo letterario*) u Rijeci jer se nije uklopio u nacionalistički narativ međuratnoga razdoblja.

Za multiperspektivno istraživanje u višejezičnim sredinama neophodno je i znanje relevantnih jezika i/ili pisama, koje danas stoji pred velikim izazovima. Dok je učenje jezika kao što su engleski ili talijanski jezik sve popularnije i glagoljica kao pismo, drugi jezici

i pisma, koji su relevantni za povijest Istre i Kvarnera (kao što su njemački, mađarski i staroslavenski jezik, a i ćirilično pismo), sve se rjeđe govore ili čitaju među mladim istraživačima. Kao što je Maurizio Levak istaknuo, znanje više jezika neophodno je ne samo za proučavanje primarnih izvora nego i za čitanje sekundarne literature.

U okviru diskusije govorilo se i o preprekama koje postavlja česta pojava da se arhivska građa koja se odnosi na jednu temu, instituciju ili na jedno mjesto pohranjuje ne u jednoj instituciji već u nekoliko različitih institucija, ponekad u nekoliko različitih zemalja. Te institucije često ne znaju o građi koja se drugdje čuva, a nisu u kontaktu ni međuinstitucionalno. Posljednjih se godina nešto pokrenulo na ovom polju i sada postoji više pozitivnih primjera suradnje, kontakata i zajedničkoga katalogiziranja po arhivima i knjižnicama.

Zbog navedenih je razloga digitalizacija važan prioritet za promicanje multiperspektivnoga i prekograničnoga istraživanja. Pored primjera koje je dr. sc. Vlatka Lemić predstavila u svom predavanju prethodnoga dana, sudionici okrugloga stola spomenuli su i Digitalne zbirke *Trinity Collegea* u Dublinu,¹ kao i *History Hub*.² S njemačkoga govornog područja vrijedi spomenuti DiFMOE, Digitalni forum srednje i istočne Europe, čije zbirke uključuju digitalizate povijesnih novina i fotografija.³

U posljednjoj točki diskusije raspravljalo se o ulozi regionalnih časopisa i o mjeri u kojoj oni moraju i mogu biti višejezični. U svezi s tom temom sudionici su se osvrnuli na još uvijek vrlo utjecajnu ulogu etnocentričnih, binarnih ili ideološki opterećenih regionalnih historiografija, odnosno stavova iz prošlosti oblikovanih traumatičnim događajima 20. stoljeća.

---

¹ <https://digitalcollections.tcd.ie/> (preuzeto 13. srpnja 2021.).

² <https://historyhub.history.gov/docs/DOC-I012> (preuzeto 13. srpnja 2021.).

³ <https://www.difmoe.eu/> (preuzeto 13. srpnja 2021.).